

ODPIS

Sygn. akt VIII U 2128/15

WYROK

W IMIENIU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie : Przewodniczący SSO Maciej Nawrocki

Protokolant st. prot. sąd. Magdalena Pelz

po rozpoznaniu w dniu 20 września 2016 r. w Poznaniu

odwołania **K. K. i PW (...) Sp. z o.o. w G.**

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

z dnia 23 kwietnia 2015r., znak: (...), nr (...)

w sprawie **K. K. i PW (...) Sp. z o.o. w G.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

1. **oddala odwołania,**

2. **zasądza od każdego z odwołujących na rzecz pozwanego organu rentowego kwotę po 4 800 zł tytułem zwrotu kosztów procesów (kosztów zastępstwa procesowego).**

/-/ Maciej Nawrocki

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 kwietnia 2015 r., nr (...), znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2016 r., poz. 963; dalej: ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych), art. 83 § 1 kc w zw. z art. 300 kp, stwierdził, że K. K. jako pracownik u płatnika składek PW (...) spółka z o.o. w G. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od dnia 21 sierpnia 2014 r.

Uzasadniając wskazał, że K. K. została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik od dnia 21 sierpnia 2014 r. z tytułu zatrudnienia u płatnika składek PW (...) spółka z o.o. w G., na pełen etat, na podstawie umowy o pracę. Płatnik składek złożył dokumenty rozliczeniowe za K. K. za następujące okresy:

- 08/2014 - z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 1.374,48 zł,
- 09/2014 - z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 5.000,00 zł,

- 10/2014 - z podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w kwocie 152,16 zł.

Za okres od dnia 2 października 2014 r. do dnia 3 listopada 2014 r. K. K. wypłacono wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy ze środków pracodawcy, natomiast od dnia 4 listopada 2014 r. zgłoszono roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego.

Po zgłoszeniu wniosku o przyznanie zasiłku chorobowego, organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające, w toku zgromadził dowody w postaci dokumentów kadrowych z zatrudnienia K. K. oraz przyjął pisemne wyjaśnienia K. K. i W. W. (członka zarządu PW (...) spółka z o.o. w G.). Na podstawie tych dowodów, organ rentowy ustalił, że K. K. została zatrudniona na podstawie umowy na okres próbny na okres od dnia 21 sierpnia 2014 r. do dnia 30 września 2014 r., na pełen etat, jako analityk finansowo-księgowy, asystent audytora, za wygradzeniem 3.500 zł brutto, a następnie na podstawie umowy o pracę z dnia 29 września 2014 r., zawartej na czas określony od dnia 1 października 2014 r. do dnia 30 czerwca 2015 r., na dotychczasowych warunkach zatrudnienia (wymiar czasu pracy – stanowisko – wynagrodzenie).

Organ rentowy wskazał na brak pisemnego zakresu obowiązków K. K., brak materialnych dowodów świadczenia przez nią pracy w postaci e-maili, wydruków pism, zestawień, umów, na rozbieżności wyjaśnień stron odnośnie do wysokości wynagrodzenia i ustalenie wynagrodzenia w kwocie znacznie wyższej, niż w przypadku pozostałych pracowników. Organ rentowy dostrzegł rozbieżności w dokumentacji odnośnie do formy wypłaty wynagrodzenia – według zapisów na listach płac miało to następować przelewem, istnienie dokumentów KW wskazuje na wypłaty gotówkowe. Organ rentowy wskazał na brak stosunku podporządkowania pracowniczego i swobodne godziny pracy K. K.. Wreszcie, organ rentowy podkreślił brak szczególnych kwalifikacji K. K. do wykonywania umówionej pracy – ukończyła ona technikum fryzjerskie i elitarne(...) (...), a przed zatrudnieniem u płatnika składek nigdzie wcześniej nie pracowała – oraz brak dowodów uzasadniających potrzebę zatrudnienia pracownika.

Organ rentowy nie dał wiary wyjaśnieniom stron odnośnie do rzeczywistego świadczenia pracy. W konsekwencji, poczyniwszy te ustalenia i spostrzeżenia, organ rentowy wyraził ocenę, że umowy o pracę z dnia 21 sierpnia 2014 r. i 29 września 2014 r. zostały zawarte dla pozor, bez zamiaru ich realizacji, jedynie dla stworzenia podstawy do objęcia K. K. ubezpieczeniami społecznymi. Wobec tego, umowy te nie mogły wywrzeć żadnych skutków prawnych na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych. Zatem, K. K. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od dnia 21 sierpnia 2014 r. /vide: decyzja w aktach ZUS/

Dnia 27 maja 2015 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **K. K.** złożyła odwołanie od powyższej decyzji, domagając się jej uchylecia i obciążenia organu rentowego kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego odwołującej według norm przepisanych.

W uzasadnieniu K. K. wskazała na uchybienia proceduralne organu rentowego w zakresie gromadzenia materiału dowodowego – w szczególności odebrania wyjaśnień od świadków A. W., M. W. (1) i M. W. (2). Odnośnie do meritum, K. K. wskazała na wiarygodność dokumentów przedstawionych przez nią i płatnika składek w toku postępowania prowadzonego przez organ rentowy (dokumenty tworzone i podpisywano w dacie na nich widniejącej) oraz na wiarygodność wyjaśnień odnośnie do motywów, okoliczności i uwarunkowań prawnych jej zatrudnienia u płatnika składek (konieczność zachowania tajemnicy doradcy podatkowego). Odwołująca podniosła, że brak świadków wykonywania przez nią pracy wynika z faktu, że pozostali pracownicy realizują swoje obowiązki w innych miejscowościach (M. W. (2) w W., A. W. w Komornikach), a brak materialnych „papierowych” dowodów świadczenia pracy wynika z faktu, że dokumentacja u płatnika składek jest edytowana wyłącznie elektronicznie.

Nie ma również obowiązku tworzenia pisemnego zakresu obowiązków, nie ma prawnego określenia form sprawowania nadzoru przez pracodawcę, ani wymogu spełnienia określonych kwalifikacji formalnych w spółkach prywatnych. W konkluzji K. K. stwierdziła, że stwierdzenie organu rentowego, iż zawarcie umowy o pracę miało na celu jedynie jej „włączenie do ubezpieczeń na specjalnie dla odwołującej stworzonym stanowisku pracy jest niezgodne ze zgromadzonym materiałem dowodowym i stanem faktycznym sprawy”. /vide: odwołanie – k. 2-14 akt/

W odpowiedzi na odwołanie K. K., organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od odwołującej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, przytaczając argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji. /vide: odpowiedź na odwołanie k. 16-17 akt/

Dnia 8 czerwca 2015 r., w formie i terminie przewidzianym prawem, **PW (...) spółka z o.o. w G.** złożyła odwołanie od decyzji z dnia 23 kwietnia 2015 r., domagając się jej uchylecia i obciążenia organu rentowego kosztami procesu wedle norm przepisanych. Uzasadnienie tego odwołania jest zbliżone do uzasadnienia odwołania K. K., które zreferowano powyżej. /vide: odwołanie – k. 2-8 akt VIII U 2178/15/

Sprawę z odwołania PW (...) spółka z o.o. w G. zarejestrowano pod sygn. VIII U 2178/15.

W odpowiedzi na odwołanie PW (...) spółka z o.o. w G., organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie od odwołującej kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, przytaczając argumentację prawną i faktyczną zaprezentowaną w zaskarżonej decyzji. /vide: odpowiedź na odwołanie k. 13-14 akt VIII U 2178/15/

Zarządzeniem z dnia 18 sierpnia 2015 r. sprawę VIII U 2178/15 połączono ze sprawą VIII U 2128/15 celem łącznego prowadzenia i rozstrzygnięcia. /vide: zarządzenie – k. 18 akt VIII U 2178/15/

Na rozprawie dnia 20 września 2016 r. obie odwołujące ((...) spółka z o.o. w G.) zmodyfikowały żądanie, domagając się zmiany zaskarżonej decyzji i ustalenia, że K. K. podlega ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie. /vide: protokół rozprawy – k. 108/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. K. urodziła się dnia (...) Z zawodu jest fryzjerką. We wrześniu 2013 r. ukończyła Elitarne (...) (...). Przed sierpniem 2014 r. nigdy nie pracowała.

dowód: dokumenty w aktach osobowych K. K. (koperta k. 40)

PW (...) spółka z o.o. w G. (dalej także: PW (...)) została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego dnia 9 grudnia 2015 r. Przedmiotem działalności spółki jest głównie doradztwo organizacyjne i finansowe, audyt, obsługa administracyjna podmiotów i usługi budowlane.

Jedynym członkiem zarządu PW (...) jest W. W., który prowadzi również jednoosobową działalność gospodarczą pod firmą Zakład Usług (...).

Biuro PW (...) mieści się w budynku na terenie nieruchomości przy ul. (...) w G.. Na tej nieruchomości znajduje się również drugi budynek, w którym mieszkają Państwo M. i W. W..

Przed dniem 21 sierpnia 2014 r. PW (...) zatrudniała na część etatu M. W. (2), mieszkającego na stałe w W. i nieprzebywającego na co dzień w G. oraz A. W., świadczącego wówczas pracę w biurze kontrahenta PW (...) poza G..

dowód: odpis z KRS, protokół przesłuchania W. W. (akta ZUS – przy aktach sprawy), zeznania świadków: M. W. (2) (k. 52v-53), M. W. (1) (k.53v), zeznania stron: K. K. (k. 84), członka zarządu PW (...) W. W. (k. 108)

W maju 2014 r. ojciec K. K., dawny klient PW (...) D. K. zaaranżował jej spotkanie z W. W., w sprawie zatrudnienia w PW (...). Podczas spotkania W. W. zaproponował pracę na pełen etat, 8 h dziennie / 40 h tygodniowo, polegająca na porządkowaniu dokumentów, w tym faktur i tłumaczeniu umów z języka angielskiego przy pomocy translatora google. W. W. wyjaśnił, że w przyszłości będzie kogoś do pracy potrzebował, w związku ze zleceniem od kontrahenta. Do nawiązania umowy o pracę wówczas jeszcze nie doszło.

Strony ponownie spotkały się w sierpniu 2014 r. i wówczas podpisały umowę o pracę na okres próbny od dnia 21 sierpnia 2014 r. do dnia 30 września 2014 r., na pełen etat, na stanowisku analityk finansowo – księgowy; asystent

audytora, za wynagrodzeniem 3.500 zł brutto. Zgodnie z umową, praca miała być świadczona w siedzibie pracodawcy lub placówce kontrahenta pracodawcy, w wymiarze 8 h dziennie / 40 h tygodniowo.

Przy podpisaniu umowy dnia 21 sierpnia 2014 r. K. K. podpisała upoważnienie dla swego ojca D. K. do odbierania wynagrodzenia za pracę w PW (...). Podpisanie tego oświadczenia nastąpiło z inicjatywy D. K., u którego K. K. jest zadłużona i który oceniał, że córka nie szanuje pieniędzy, „wiele razy (...) pożyczła pieniądze i nie oddawała”. D. K. powiedział W. W. o tym, że jego córka nie szanuje pieniędzy i „zaraz co zarobi to wyda na jakiś ciuch”.

Po podpisaniu umowy o pracę sytuacja między stronami przedstawiała się w ten sposób, że K. K. dysponowała kluczem do furki prowadzącej na teren posesji. Korzystając z tego klucza około 8.00 rano wchodziła na teren nieruchomości, a do budynku, w którym mieści się biuro wchodziła dzięki temu, że klucz w drzwiach tego budynku zostawiała co rano M. W. (1). Później M. W. (1) słyszała dźwięk podnoszących się rolet. Później, około 15.00-16.00 rolety były opuszczane. K. K. nie przychodziła do biura codziennie. Kiedy źle się czuła, zostawała w domu. Proporcja dni przebywania w biurze i pozostawania w domu wynosiła „pół na pół”.

Czynności, które W. W. zlecał K. K. obejmowały porządkowanie i numerowanie dokumentów w segregatorach (w liczbie między 4 a 6 >cztery a sześć< sztuk, o objętości około 420 dokumentów każdy), testowanie rozumienia funkcjonalności zapisów księgowych w aplikacjach opracowywanych na zamówienie zagranicznego kontrahenta, skanowanie, tłumaczenie przy użyciu translatora google oraz formatowanie (edytowanie elektroniczne) umów (ogółem chodziło o 90 stron dokumentów, przy czym K. K. opracowała 20 stron). Poza tym, w szczególności kiedy pozostawała w domu, K. K. miała się uczyć przepisów księgowych i poznawać instrukcję obsługi skanera, na podstawie notatek zabieranych z biura do domu.

M. W. (2) nie miał w okresie od dnia 21 sierpnia 2014 r. żadnej styczności z K. K.. Zdarzyło się jednak, że W. W. przekazał mu pendrive z tłumaczeniem umowy, informując, że to tłumaczenie wykonała K. K..

dowód: dokumenty w aktach osobowych K. K. (koperta k. 40), zeznania świadków: M. W. (2) (k. 52v-53), M. W. (1) (k. 53v), D. K. (k. 84), zeznania stron: K. K. (k. 84), członka zarządu PW (...) W. W. (k. 108)

W dacie podpisania umowy o pracę, tj. dnia 21 sierpnia 2014 r. K. K. była w ciąży, datującej się od dnia 28 kwietnia 2014 r. (data ostatniej miesiączki). K. K. powiedziała W. W. o fakcie ciąży nie później niż w sierpniu 2014 r.

Z zapisów w dokumentacji medycznej K. K. wynika, że w krytycznym okresie odbyła ona wizyty lekarskie w dniach:

(i) 10 lipca 2014 r. („Dolegliwości: nudności i wymioty poranne”),

(ii) 7 sierpnia 2014 r. („Dolegliwości: samop. dobre”),

((...)) 8 września 2014 r. („Dolegliwości: nudności, wymioty, zawroty głowy, ból w ok. żołądka? podżebrów?”),

(iv) **18 września 2014 r. (przyjęcie na Szpitalny Oddział Ratunkowy w trybie nagłym w wyniku przekazania przez zespół ratownictwa medycznego, z rozpoznaniem: „Inny i nieokreślony ból brzucha”)**,

(v) 1 października 2014 r. („Dolegliwości: nudności, wymioty, złe samopoczucie, osłabienie, bóle brzucha – wizyta na pogotowiu przekazana na (...)).

Od dnia 2 października 2014 r. K. K. przebywała na zwolnieniu lekarskim.

W miesięcznych kartach ewidencji czasu pracy prowadzonych w PW (...) wykazano pracę K. K. w okresie od dnia 21 sierpnia 2014 r. do dnia 1 października 2014 r. we wszystkie dni powszednie (w tym także 8 i 18 września 2014 r. oraz 1 października 2014 r.), w wymiarze po 8 h dziennie.

dowód: dokumentacja medyczna K. K. (k. 44 – koperta), miesięczne Karty ewidencji czasu pracy (przy aktach osobowych K. K. – koperta k. 40)

Na listach płac za sierpień, wrzesień i październik 2014 r. widnieją zapisy o naliczeniu K. K. wynagrodzenia w kwotach odpowiednio 1.374,48 zł brutto / 1.024,30 zł netto (08/2014), 5.000 zł brutto / 3.550,19 zł netto (09/2014), 3.884,16 zł brutto / 3.185,60 (10/2014). Według dokumentów KW, D. K. otrzymał wskazane kwoty netto w dniach 29 sierpnia 2014 r., 30 września 2014 r. i 31 października 2014 r.

dowód: listy płac (przy aktach osobowych K. K. – koperta k. 40)

PW (...) był związany umowa z dnia 7 stycznia 2014 r. z kontrahentem (...) LTD z siedzibą w L.. Umowa i udzielone na jej podstawie zlecenie nr 2 przewidywały złożony mechanizm naliczania wynagrodzenia za świadczone usługi. Wynagrodzenie to składało się z dwóch elementów: pierwszym było wynagrodzenie dla W. W. jako doradcy podatkowego działającego pod firmą Zakład Usług (...), drugim wynagrodzenie dla PW (...) liczone od podstawy, którą stanowiło wynagrodzenie pracowników zatrudnionych przy wykonywaniu zlecenia, powiększone o narzut 25%.

dowód: umowa z dnia 07.01.2014 r. i zlecenie nr 2 (akta ZUS – przy aktach sprawy), zeznania członka zarządu PW (...) W. W. (k. 108)

Według rachunków zysków i strat sporządzonego na dzień 31 grudnia 2013 r., PW (...) w 2013 r. osiągnęła przychody w kwocie 54.164,31 zł netto, przy kosztach 84.887,34 zł netto, ponosząc ostatecznie stratę 30.772,89 zł netto.

dowód: bilans i rachunek zysków i strat za 2013 r. (akta ZUS – przy aktach sprawy)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie wyżej powołanych dowodów, w tym dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy, w aktach pozwanego organu rentowego oraz aktach osobowych K. K., zeznań świadków M. W. (2), M. W. (1), D. K. oraz zeznań stron: K. K. i członka zarządu PW (...) W. W..

Sąd dał wiarę **dokumentom** zgromadzonym w aktach sprawy, jak i w aktach organu rentowego, albowiem nie były one kwestionowane przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł podstaw, aby czynić to z urzędu.

Za wiarygodne uznał Sąd **zeznania świadków M. W. (2) i M. W. (1)** w całości, a **zeznania świadka D. K.** w części. Zeznania wszystkich świadków miały ograniczoną wartość dowodową. Znaczna część wiedzy świadków o faktach miała charakter wtórny, gdyż była pochodną informacji udzielanych przez W. W. i K. K., a nie wynikiem ich własnych obserwacji. Sąd dał wiarę temu, że M. W. (1) słyszała otwieranie biura w okolicznościach wskazujących na to, że otwierała je K. K. oraz temu, że M. W. (2) otrzymał od W. W. pendrive z umową, a towarzyszyła temu informacja, że umowę przetłumaczyła K. K.. Jeśli idzie o zeznania świadka D. K., to Sąd dał wiarę temu, że w ocenie świadka K. K. „pracowała” w znaczeniu „była formalnie zatrudniona”. Ocena, czy było to zatrudnienie rzeczywiste, czy pozorna zostanie dokonana w dalszej części wywodów.

Jeśli idzie o **zeznania stron**, to są one w pewnych zakresach zbieżne (ze sobą nawzajem, z zeznaniami D. K. odnośnie do okoliczności skojarzenia K. K. W. W.), w innych zaś ze sobą sprzeczne. W elementach, w których zeznania te były ze sobą sprzeczne, Sąd dał wiarę zeznaniom K. K.. W ocenie Sądu, K. K. – osoba młoda, niedoświadczona życiowo, ani zawodowo, w pewien sposób szczerza – zeznawała o częstotliwości swoich pobytów w biurze PW (...), o tym, czym się tam zajmowała oraz o terminie poinformowania W. W. o fakcie ciąży w sposób bliższy rzeczywistości, niż czynił to W. W. – człowiek dużo bardziej doświadczony zawodowo i życiowo, znający wszystkie uwarunkowania i konsekwencje prawne i ekonomiczne zatrudnienia K. K., a ponadto mający możliwość przygotowania się do przesłuchania po wysłuchaniu spontanicznych zeznań K. K. na rozprawie dnia 31 maja 2016 r.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania okazały się bezzasadne i to w stopniu oczywistym.

Organ rentowy odmówił K. K. objęcia jej obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi, z tytułu zatrudnienia pracowniczego od dnia 21 sierpnia 2014 r., powołując się na pozorność umowy o pracę z PW (...) (art. 83 kc).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są między innymi pracownikami. Z kolei art. 13 pkt 1 ustawy wskazuje, że pracownicy podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Zgodnie z art. 2 kp, pracownikiem jest osoba zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania bądź spółdzielczej umowy o pracę. Użyty w przepisie zwrot „zatrudniona” oznacza istnienie między pracownikiem a pracodawcą więzi prawnej, która jest warunkiem koniecznym, a zarazem wystarczającym, dla przyznania danej osobie statusu pracownika. Tą więzią jest pozostawanie w stosunku pracy, o którym mowa w art. 22 kp, który stanowi, iż przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudnienia pracownika za wynagrodzeniem.

Zgodnie z art. 36 ust. 1 i 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Każda osoba, w stosunku, do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń przez płatnika składek w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu, z zastrzeżeniem ust. 12 i 14. Przepisy ust. 2, 3 i 9 stosuje się odpowiednio.

Zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy płatnik przekazuje do ZUS imienne raporty miesięczne, po upływie każdego miesiąca kalendarzowego, w terminie ustalonym dla rozliczania składek.

Pozwany organ rentowy wskazał w zaskarżonej decyzji, a później w odpowiedzi na odwołanie, że K. K. nie świadczyła pracy, a zgłoszona została do ubezpieczeń społecznych jedynie w celu uzyskania prawa do świadczeń – zasiłku chorobowego, a następnie macierzyńskiego. W konsekwencji, w ocenie organu rentowego, K. K. nie podlega ubezpieczeniom społecznym od dnia 21 sierpnia 2014 r., to jest od dnia domniemanego fikcyjnego zatrudnienia.

Zgodnie z art. 83 § 1 kc, nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Oświadczenie woli złożone jest dla pozorów wtedy, gdy z góry powziętym zamiarem stron jest brak wywołania skutków prawnych, przy jednoczesnej chęci wprowadzenia innych osób w błąd, co do rzekomego dokonania określonej czynności prawnej. Dochodzi do tego wówczas, gdy strony udają, że dokonują jakiejś czynności prawnej. Zwyczajna pozorność ma miejsce, gdy pod pozorowaną czynnością prawną nic się nie kryje. Najczęściej czynność taka ma na celu ukrycie innej rzeczywistej i zamierzonej czynności prawnej. W wyroku z dnia 23 czerwca 1986 r. (I CR 45/86, nie publ.) Sąd Najwyższy zdefiniował pozorność, jako wadę oświadczenia woli polegającą na niezgodności między aktem woli a jej przejawem na zewnątrz.

Zamiar obejścia prawa poprzez „fikcyjne” zawarcie umowy o pracę dotyczy jedynie zawarcia takiej umowy o pracę, która nie wiąże się ze świadczeniem pracy, a dokonanie zgłoszenia do ubezpieczenia następuje pod pozorem zatrudnienia oraz że stronom umowy o pracę, na podstawie, której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy – art. 58 § 1 kc w zw. z art. 300 kp (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2005 r., II UK 141/04). W konsekwencji, nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 KC w związku z art. 300 KP) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2001 r., II UKN 258/00, OSNAP 2002/21/527).

W niniejszej sprawie spór koncentrował się na uznaniu czy umowa o pracę z dnia 21 sierpnia 2014 r. stanowiła z mocy art. 58 § 1 kc w zw. z art. 300 kp nieważną czynność prawną, która nie mogła rodzić skutków w zakresie

ubezpieczeń społecznych. Po przeprowadzeniu obszernego postępowania dowodowego, Sąd podzielił ostatecznie stanowisko pozwanego organu rentowego zawarte w skarżonej decyzji.

Sąd zważył przede wszystkim na następujące elementy stanu faktycznego, przesądzające o kierunku rozstrzygnięcia:

(i) **K. K.** starania o pracę rozpoczęła dopiero po 8 miesiącach po ukończeniu Szkoły (we wrześniu 2013 r.), tj. w maju 2014 r., **kiedy była już cięży** (ostatnia miesięczka dnia 28 kwietnia 2014 r., wizyta u lekarza dnia 20 maja 2014 r.), a sfinalizowała w sierpniu 2014 r., kiedy odczuwała już wyraźnie dolegliwości z ciążą związane,

(ii) w sierpniu 2014 r. była osobą bez **żadnego doświadczenia zawodowego** i bez **jakichkolwiek kwalifikacji** do pracy w księgowości, doradztwie podatkowym, przy audytach,

((...)) jest uważana przez własnego ojca za osobę **rozzutną i nieszanującą pieniędzy** o czym W. W. wiedział,

(iv) **PW(...)** prowadzi działalność na **znikomą skalę**, o czym świadczy poziom przychodów w 2013 r. – 54.164,31 zł netto (4.514 zł netto miesięcznie) i objętość dokumentacji (4-6 segregatorów o objętości po 420 dokumentów każdy),

(v) działalność ta przyniosła w 2013 r. **stratę** wynoszącą 30.772,89 zł netto,

(vi) nie zatrudnia na miejscu innych pracowników, a zatrudnieni poza G. są **na część etatu, za wynagrodzeniem minimalnym**,

(vii) **W. W.** jest doradcą podatkowym, który deklaruje troskę o zachowanie **tajemnicy zawodowej**, a mimo to miał się zdecydować na zatrudnienie osoby bez żadnych kwalifikacji, zadłużonej i przez własnego ojca uważanej za osobę rozrzutną,

(viii) W. W. co najmniej od sierpnia 2014 r. wiedział, że K. K. **jest w ciąży**, a mimo to, gdy przez wiele dni nie przychodziła do pracy ze względu na złe samopoczucie, albo zwalniała się wcześniej, by udać się do lekarza, **zatrudnił ją ponownie** umową z dnia 29 września 2014 r., obowiązującą od dnia 1 października 2014 r.,

(ix) z uwagi na warunki wynagradzania przewidziane umową z (...) LTD z siedzibą w L. dnia 7 stycznia 2014 r., W. W. mógł być zainteresowany wykazaniem przed kontrahentem **wysokich kosztów wynagradzania pracowników**, mających się zajmować realizacją tej umowy i zleceń udzielanych na jej podstawie, gdyż własne wynagrodzenie W. W. było pochodną wynagrodzeń pracowników, mających zajmować się realizacją zleceń kontrahenta,

(x) **zakres prac powierzonych** K. K. jest zdumiewający i obejmuje nie tylko porządkowanie dokumentów (przy bardzo znikomej ich liczbie, przy uwzględnieniu, że W. W., jako osoba uporządkowana z pewnością nie miał tych dokumentów w kompletnym chaosie), **tłumaczenie umów przy wykorzystaniu translatora google** (jakość takich tłumaczeń jest powszechnie znana i stała się już przedmiotem żartów internetowych), twierdzone przez W. W. **testowanie funkcjonalności zapisów księgowych** (zgodnie z zeznaniami W. W., K. K., jako osoba „niezbyt rozgarnięta księgowo” była świetnym „testerem”), **uczenie się przepisów i czytanie instrukcji obsługi skanera**,

(xi) **sposób świadczenia pracy** K. K., wyrażający się obecnością w biurze PW (...) przez mniej więcej połowę dni pracy, **brak kontroli tej obecności i aktywności przez pracodawcę**, zwolnienia z powodu konieczności wizyt u lekarza – jest powszechnie nieakceptowany przez pracodawców.

Zestawienie tych wszystkich faktów sprawia, że zatrudnienie K. K. należy jednoznacznie, kategorycznie i bez cienia wątpliwości ocenić jako kompletną fikcję. PW (...) nie potrzebował pracy K. K. i jej nie oczekiwał, W. W. mógł ewentualnie potrzebować jedynie podstawy do wykazania kosztów dla celów własnych rozliczeń z kontrahentem, K. K. potrzebowała przede wszystkim świadczeń z ubezpieczeń społecznych, a D. K. był zainteresowany uzyskiwaniem przez córkę dochodów, po to, by mogła ona spłacić swoje zadłużenie.

Aktywność przejawiana przez K. K. w stosunku do PW (...) (przetłumaczenie przy użyciu translatora google 20 stron umów, uporządkowanie pewnej liczby dokumentów) była tak znikoma, że właściwą podstawą jej realizowania byłaby umowa cywilnoprawna, a nie umowa o pracę, charakteryzująca się stałością, systematycznością, sprawowaniem bieżącego kierownictwa przez pracodawcę. Natomiast w ogóle nie mieszczą się w zakresie aktywności, mogącej być objętą umową o pracę czynności takie jak uczenie się przepisów i nauka obsługi skanera.

Gdyby K. K. była rzeczywiście pracownikiem, a dla realizacji swych obowiązków musiała przyswoić treść przepisów, czy posiadać umiejętność obsługi skanera, to byłoby zrozumiałe i akceptowalne, gdyby te umiejętności przyswajała w miejscu i czasie pracy. Wówczas jednak nikt nie opisywałby szeroko tych działań, jako jednego z obowiązków pracowniczych, dostrzegalnego, istotnego w całej aktywności zawodowej. Przedstawiając rzecz w sposób bardziej plastyczny, mówiono by wówczas, że pracownik „po zapoznaniu się z przepisami wykonywał analizy >wymagające znajomości przepisów<”, albo „po przyswojeniu umiejętności obsługi skanera, wykonywał pracę przy jego pomocy”.

Art. 6 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, stanowi o obowiązkowym ubezpieczeniu emerytalnym i rentowym pracowników, czyli – stosownie do art. 2 kp – osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, a nie tych, które tylko umowę o pracę zawarły. Obejściem prawa jest, więc zamiar nawiązania stosunku ubezpieczeń społecznych bez rzeczywistego wykonywania umowy o pracę, co w niniejszej sprawie wystąpiło w sposób modelowy.

Mając na względzie powyższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc i powołanych w uzasadnieniu przepisów prawa materialnego, **oddalono oba odwołania** – punkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.), uwzględniając wartość przedmiotu spory wynoszącą 36.150 zł (oświadczenie pełnomocnika K. K. na rozprawie dnia 20 września 2016 r. – k. 108), zasądzać od każdego z odwołujących (przegrywających) na rzecz pozwanego organu rentowego (wygrywającego) kwoty po 4.800 zł – punkt 2 sentencji wyroku.

/-/ Maciej Nawrocki